

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ex Recogniti||one Des. Eras-||mi Roterodami.||

Erasmus, Desiderius

Basileae, 1518

VD16 E 3644

C. Svetonii Tranqvilli Flavivs Domitianvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14277

obferatisq; adhuc foribus, deinde apertis, tantas mortuo gratias egit laudesq;
quantas congefſit, ne uiuo quidem unquam atq; præſenti.

C. SVETONII TRAN-
QVILLI FLAVIVS
DOMITIANVS.

DOMITIANVS natus eſt. IX. Calen. Nouembris, pa-
tre COS. designato, initurq; menſe inſequenti ho-
norem, regione urbis ſexta ad Malum punicum, do-
mo, quam poſtea in templum gentis Flauia conuer-
tit. Pubertatis ac prima adoleſcentia tempus, tanta
inopia, tantaq; infamia geſſiſſe fertur: ut nullum uas
argenteum in uſu haberet. Satisq; conſtat Clodium
Pollionem prætorium uirum, in quem eſt poema Ne-
ronis, quod inſcribit Luſcio, chirographum eius con-

ſeruafſe, & nonnunq; protuliſſe, noctem ſibi pollicentis: nec defuerunt, qui affir-
marent corruptum Domitianum, & à Nerua ſucceſſore mox ſuo. Bello Vitel-
liano confugit in Capitolium cum patruo Sabino, ac parte præſentium copia-
rum: ſed irumpentibus aduerſarijs & ardente templo, apud adituū clam per-
noctauit: ac mane Iſiaci celatus habitu, interq; ſacrificulos uanae ſuperſtitionis,
cum ſe trans Tyberim ad condiscipuli ſui matrem comite uno cõtuliſſet: ita la-
cui, ut ſcrutantibus qui ueſtigia ſubſecuti erant, deprehendi non potuerit. Poſt
uictoriam demum progreſſus, & Caſar conſalutatus, honorem præturæ urbanæ
cum cõſulari poteſtate ſuſcepit titulo tenus: quam iuriſdictionem ad collegam
proximū tranſtulit. Cæterum omnem uim dominationis tam licenter exercuit:
ut iam tum qualis futurus eſſet, oſtenderet. Ne exequar ſingula, cõtrectatis
multorū uxoribus, Domitiam Longinam Aelio Lamia nuptam etiam in ma-
trimonium abduxit: atq; uno die ſuper XX. urbana officia atq; peregrina, diſtri-
buit: mirari ſe Veſpaſiano dictitante, quod ſucceſſorem non & ſibi mitteret.

Sacrificuli.

Dignatio, p
dignitate.

EXpeditione quoq; in Galliam, Germaniasq; neq; neceſſariam, & diſſua-
dentibus paternis amicis inchoauit: tantū ut fratri ſe & operibus, & digna-
tione adæquaret. Ob hæc correptus, quo magis ætatis, & conditionis admone-
retur, habitabat cum patre unã: ſellaq; eius ac fratris quoties prodirent, lecti-
ca ſequebat: ac triumphum utriuſq; Iudaicum, equo albo comitatus eſt. In ſex
conſulatibus, non niſi unum ordinarium geſſit: eumq; cedente & ſuffragante
fratre. Simulauit & ipſe mire modeſtiam. In primisq; poeticae ſtudiū tam in-
ſuetum antea ſibi, quam poſtea ſpretum & abiectum, recitauitq; etiam publice.
Nec tamen eo ſecius, cum Vologeſes Parthorum rex auxilia aduerſus Alanos,
ducemq; alterum ex Veſpaſiani liberis depopoliſſet, omni ope contendit, ut
ipſe potiſſimum mitteretur. Et quia diſcuſſa res eſt: alios orientis reges, ut idem
poſtulerent,

postularent, donis ac pollicitationibus sollicitare tentauit. Patre defuncto, diu cunctatus, an duplum donatiuum militi donaret, nunquam iactare dubitauit, relictum se principem imperij, sed fraudem testamento adhibitam. Neq; cessauit ex eo insidias struere fratri clam, palamq;, quoad correptum graui ualetudine prius, quam planè efflaret animam, pro mortuo deferri iussit: defunctumq; nullo, præterquam cōsecrationis honore dignatus, sæpe etiam carpsit obliquis orationibus & edictis.

3 **I**nter initia principatus quotidie secretum sibi horarium sumere solebat: ne quicquam amplius, quam muscas captare, ac stilo præacuto configere: ut cui-dam interroganti, esset ne quis intus cum Cæsare, non absurde responsum sit à Vibio Crispo, ne musca quidem. Deinde uxorem suam Domitiam, ex qua in secundo suo consulatu filium tulerat: alteroq; anno consalutauerat ut Augustam, eandem Paridis Histronis amore deperditam, repudiauit: intraq; breue tempus impatiens dissidij, quasi efflagitante populo reduxit. Circa administrationem imperij aliquãdiu se uarium præstitit: mixtura quoq; inæquabili uitiorum atq; uirtutum, donec uirtutes quoq; in uitia deflexit: quantum coniectare licet super ingenij naturam, inopia rapax, metu sæuus.

Deperdita amore.

Super, pro præter.

4 **S**pectacula magnifica assidue, & sumptuosa ædidit: non in Amphitheatro modo, uerum & in Circo. Vbi præter solennes bigarum, quadrigarumq; cursus, prælium duplex etiam equestre, ac pedestre commisit. Atq; in Amphitheatro nauale quoq;. Nam uenationes, gladiatoresq; & noctibus ad lychnuchos, nec uirorum modo pugnas, sed & foeminarum. Præterea quæstorij muneribus, quæ olim ommissa reuocauerat: ita semper interfuit, ut populo potestatem faceret bina paria è suo ludo postulandi, quæ nouissima aulico apparatu induceret. Ac per omne gladiatorum spectaculum ante pedes eius stabat puerulus cocinatus, portentuosus, paruóq; capite, cum quo plurimum fabulabat, nonnunq; serio. Auditus est certe, dum ex eo quærit, ecquid sciret, & quid sibi uisum esset ordinatione proxima Aegypto præficere Metium Rufum, Aedit nauales pugnas penè iustarū classium, effosso & circumducto iuxta Tyberim lacu, atq; inter maximos imbres p̄spectauit. Fecit & ludos sæculares, computata ratione temporum ab anno: non quo Claudius proxime, sed olim Augustus ædiderat. In his Circensium die, quo facilius centum missus peragerentur, singulos à septenis spatijs ad quina corripuit. Instituit & quinquennale certamen Capitolino Ioui triplex, musicum, equestre, gymnicum, & aliquanto plurimum, quam nunc est coronatorū. Certabant etiam & prosa oratione Græce, latinèq;, ac præter citharcedos chorocitharistæ quoq;, & psallocitharistæ. In stadio uero cursu etiam uirginis certamini præsedit crepidatus, purpureaq; amictus toga, Germanicam capite gestans coronam auream cum effigie Iouis, ac Iunonis, Mineruæq;, assidentibus Diali sacerdote, & collegio Flauialium pari habitu: nisi quod illorum coronis inerat & ipsius imago. Celebrabat & in Albano quotannis quinquatria Mineruæ, cui collegium instituerat: ex quo sorte ducti magisterio fungerentur, redderentq; eximias uenationes, & scenicos ludos,

Puerulus, p̄ puellus, Portentuosus, ut montuosus. Als̄ circumstructo. Als̄ in thermis.

o 3 superc̄

superq; oratorū, ac poetarū certamina. Congiarium populo nummorū trecen-
torum ter dedit: atq; inter spectacula muneris largissimū epulum, septimontia-
li sacrorū quidem die, senatui, equitiq; panarijs, plebeis, sportellis cum obsonio
distributis. Initium uescendi primus fecit: diēq; proximo omne genus rerum
missilia sparsit: & quia pars maior intra popularia deciderat, quinquagenas tes-
feras in singulos cuneos equestris, ac senatorij ordinis pronunciauit.

Plurima, & amplissima opera incendio absumpta restituit: in queis & Capi-
tolium, quod rursus arserat: sed omnia sub titulo tantum suo, ac sine ulla
pristinī autoris memoria. Nouam autem excitauit ædem in Capitolio custodi
Ioui, & forum quod nunc Neruæ uocatur. Item Flauiaē templum gentis, & Sta-
dium, & † Odium, & Naumachiam, è cuius postea lapide maximus Circus
deustis utrinq; lateribus extructus est.

Ats † Me-
thodium.

Expeditiones partim sponte suscepit, partim necessario. Sponte in Catos, 6
necessario unā in Sarmatas, legione cū legato simul caesa. In Dacos duas,
primā Oppio Sabino consulari oppresso: secundam Cornelio Fusco præfecto
cohortium pratorianarum, cui belli summam commiserat. De Cattis, Dacisq;
post uaria prælia, duplicem triumphum egit. De Sarmatis lauream modo Ca-
pitolino Ioui retulit. Bellum ciuile motum à L. Antonio superioris Germaniæ
præsede confecit absens felicitate mira, cum ipsa dimicationis hora resolutus
repente Rhenus, transituras ad Antonium copias Barbarorum inhibuisset.
De qua uictoria prius prælagijs, quàm nuncijs comperit. Siquidem ipso, quo
dimicatum est die, statuam eius Romæ insignis aquila circumplexa pennis,
dangores latissimos ædidi: pauloq; post occisum Antonium adeo uulgatum
est, ut caput eius quoq; apportatum uidisse se pleriq; contenderent.

Novare, pro
mutare.
Rectæ coena
Facio.

Multa etiam in communi rerum usu nouauit. Sportulas publicas sustulit, 7
reuocata cenarum rectarum consuetudine. Duas Circensibus gregum
factiones aurati, purpureiq; panni ad quatuor pristinas addidit. Interdixit hi-
strionibus scenam, intra domum quidem exercendi artem iure concessio. Ca-
strari mares uetuit. Spadonum, qui residui apud Mangones erant, pretia mô-
deratus est. Ad summam quondam ubertatē uini, frumenti uero inopiam, exi-
stimans nimio uinearū studio negligi arua, edixit, nequis in Italia nouellaret:
utq; in prouincijs uineta succiderent, relicta (ubi plurimum) dimidia parte, nec
exequi rem perseverauit. Quædā ex maximis officijs inter libertinos, militesq;
Ro. communicauit. Geminari legionum castra prohibuit: nec plus, quàm mille
nummos à quoquā ad signa deponi: quod L. Antonius apud duarū legionū
Hyberna, res nouas moliens, fiducia cepisse etiam ex depositorū summa uide-
batur. Addidit & quartum stipendium, militi, aureos ternos.

Novellare.
Vbi pluri-
mum.

Ivs diligenter, & industrie dixit. Plerunq; & in foro pro tribunali extra ordi- 8
nem ambitiosas centumuirorū sententias rescidit. Recuperatores, ne se sem-
per persuasorijs assertionibus accōmodarent: identidem ammonuit. Numma-
rios iudices cū suo quenq; consilio notauit. Autor & Tribu. ple. fuit AEDIL. for-
didum Repetundarū accusandi, iudicesq; in eum à senatu petendi. Magistra-
tibus

Persuasoria
assertiones.

tibus quoque urbicis, prouinciarumque praesidibus coercendis, tantum curae adhibuit: ut neque modestiores unquam, neque iustiores extiterint: è quibus plerosque post illum reos omnium criminum uidimus. Suscepta morum correctione, licentiam theatralē promiscue in equite spectandi inhibuit. Scripta famosa, uulgoque adita, quibus primores uiri, ac foeminae notabantur: aboleuit non sine autorum ignominia. Quaestorium uirum, quod gesticulandi, saltandique studio teneret, mouit senatu. Probros foeminis, lecticae usum ademit, iusque capiendi legata, haereditatesque. Equite Ro. ob reductam in matrimonium uxorem, cui dimissa adulterij crimen intenderat, erasit iudicium albo. Quosdam ex utroque ordine lege Scatinia condemnauit. Incesta uestalium uirginum, à patre suo quoque & fratre neglecta, uarie, ac saeuere coercuit: priora capitali supplicio, posteriora more ueteri. Nam cum Ocellatis sororibus, item Varonillae liberum mortis permisisset arbitrium, corruptoresque earum relegasset, mox Corneliam uirginem maximam, absolutam olim, dehinc longo interuallo repetitam, atque conuictam defodi imperauit. Stupratoresque uirgis in comitio ad necem caedi, excepto praetorio uiro, cui dubia etiam causa, & incertis quaestionibus, atque tormentis de semet professo, exilium indulxit: ac nequa religio deum impune contaminaret, monimentum, quod libertus eius è lapidibus templo Capitolini Iouis destinatis filio construxerat, diruit per milites: ossaque & reliquias, quae inerant, mari misit.

Dimissa, p
repudiata.
Album
iudicium.
Incestum.

Reliquia.

9 **I**nter initia usque adeo ab omni caede abhorrebat: ut absente adhuc patre, recordatus Vergilij uersum.

Impia quam caesis gens est epulata iuuenis,

Edicere destinauerit, ne boues immolarentur. Cupiditatis quoque atque auaritia uix suspicionem ullam, aut priuatus unquam, aut princeps aliquandiu dedit: immo è diuerso magna saepe non abstinentiae modo, sed etiam liberalitatis experimenta. Omnes circa se largissime profecutus, nihil prius, aut acrius monuit, quam nequid sordide facerent. Relictas sibi haereditates ab ijs, quibus liberi erant, non recepit. Legatum etiam ex testamento Rufcij Cepionis, qui cauerat, ut quotannis ingredientibus curiam senatoribus, certam summam uiritim praestaret haeres suus, irritum fecit. Reos, qui ante quinquennium proximum apud aearium pependissent, uniuersos discrimine liberauit: nec repeti, nisi intra annum, eaque conditione permisit: ut accusatori, qui causam non teneret, exilium poena esset. Scribas quaestorios negociantes ex consuetudine, sed contra Clodiam legem, uenia in praeteritum donauit. Subcisua, quae diuisis per ueteranos agris carptim superfuerunt: ueteribus possessoribus, ut usucapta concessit. Fiscales calumnias, magna calumniantium poena repressit: ferebaturque uox eius, Princeps qui delatores non castigat, irritat.

Pependi.
Teneret, p
uinceret.

10 **S**ed neque in dementia, neque in abstinentiae tenore permansit: & tamen aliquanto celerius ad saeuitiam desciiuit, quam ad cupiditatem. Discipulum Paridis Pantomimi[†] puberem adhuc, etiam tum maxime agrum, quod arte, formaque non absimilis magistro uidebatur, occidit. Item Hermogenem Tarsensem propter quasdam in historia figuras, librarijs etiam, qui eam

Asi[†] pau
perem.

o 4 descripserant.

Crucifixis. descriperant, crucifixis. Patrem familias, quod Thracem Mirmilloni parem, munerario imparem dixerat, detractum è spectaculis in arenam, canibus obiecit, cum hoc titulo, Impie locutus parmularius. Còplures senatores, in his aliquot consulares interemit: ex quibus Ciuicam Cerealem in ipso Asiæ proconsulatu. **Molitores, a moliendo.** Saluidienum Orficum, Acilium Glabrimonem exilio, quasi molitores nouarum rerum. Cæteros leuissima quenz de causa, Aelium Lamiam, ob suspiciosos quidem, uerum & ueteres, & innoxios iocos: quod post abductam uxorem laudanti uocem suam, heu taceo dixerat: quodq; Tito hortanti se ad alterum matrimonium responderat *μη κρη σὶ γαμῖσαι θέλας*; Saluium Cocceanum, quod Othonis Imperatoris patruī sui diem natalem celebrauerat, Metium Pomposianum, quod habere imperatoriam genesim uulgo ferebatur: & quod depictum orbem terræ, in membranas, cōcionesq; regum, ac ducum ex Tito Liuiō circumferret: quodq; seruis nomina Magonis & Annibalis indidisset. Sallustium Lucullum, Britaniæ legatum, quod lanceas nouæ formæ appellare Luculeas passus esset. Iunium Rusticum, quod Peti Thraseæ, & Eluidij prisci laudes ædidisset: appellaretq; eos sanctissimos uiros: cuius criminis occasione, philosophos omnes urbe, Italiq; summouit. Occidit & Eluidium filium, quod quasi scenico exodio sub persona Paridis, & Oenones diuortium suum cum uxore tractasset, Flauium Sabinum alterum è patruelibus, quod eum comiciorū consularium die destinatum perperam præco non consulem ad populum, sed imperatorem pronunciaisset. Verum aliquāto post ciuilis belli uictoriam sæuior, plerosq; partis aduersæ, dudum etiam latentes conscios, inuestigato nouo quaestionis genere distorsit, immisso per obscena igne. Nonnullis & manus amputauit. Satisq; constat duos solos è notioribus uenia donatos. Tribunum latidauium, & centurionem, qui se, quo facilius expertes culpæ ostenderent, impudicos probauerant: & ob id neq; apud ducem, nec apud milites ullius momenti esse potuisse.

Crucifigere. **E**Rat autem non solum magnæ, sed & callidæ, inopinatæq; sæuitiæ. Autorem summarum pridie quàm crucifigeret, in cubiculum uocauit: assidere in thoro iuxta cœgit, securum, hilaremq; dimisit: partibus etiã de cœna dignatus est. Aretinum Clementem consularem uirum è familiaribus, & emissarijs suis capitis condemnaturus, in eadem uel etiam in maiore gratia habuit, quoad nouissime simul gestanti cōspecto delatore eius, Vis inquit, hunc nequissimum seruum cras audiamus? Et quo contemptius abuteretur patientia hominum, nunquàm tristiores sententiam sine præfatione clementiæ pronunciauit: ut non aliud iam certius atrocis exitus signum esset, quàm principij lenitas. Quosdam maiestatis reos in curiam induxerat: & cum prædixisset experturum se illa die quàm charus senatui esset, facile perfecerat: ut etiam more maiorum puniendi condemnarentur: deinde atrocitate pœnæ conterritus, ad leniendam inuidiam intercessit his uerbis: neque enim ab re fuerit ipsa cognoscere, Permittite patres conscripti à pietate uestra impetrari, quod scio me difficulter impetraturum, ut damnatis liberum mortis arbitrium indulgeatis.
Nam &

Nam & parcetis oculis uestris, & intelligent me omnes senatui interfuisse.

¹² **E**Xhaustus operum, ac munerū impensis, stipendiōq; quod adiecerat, tenuit quidem ad releuandos Castrenses sumptus militum numerū diminuere. Sed cum obnoxium se Barbaris per hoc animaduerneret, neq; secius eō in explicandis oneribus omnibus hæreret: nihil pensi habuit, quin prædaretur omnimodo bona uiuorū, ac mortuorū usquequaq;, quolibet & accusatore, & crimine corripiebant. Satis erat obijci qualecunq; factum dictūq; aduersus maiestatem principis. Confiscabantur alienissimæ hæreditates, uel existente uno, qui diceret audisse se ex defuncto cum uiueret, hæredem sibi Cæsare esse. Præter cæteros Iudaicus fiscus acerbissime actus est: ad quem deferebant, qui uelut professi, Iudaicam intra urbem uiuerēt uitam, uel dissimulata origine imposita genti tributa non pependissent. Interfuisse me adolescentulum memini, cum a procuratore, frequentissimōq; consilio inspiceretur, nonagenarius senex an circumsectus esset. Ab iuuenta minime ciuilibus, animi confidens, etiam & tum uerbis, tum rebus immodicus. Cenedi patris concubinæ ex Histria reuersæ, osculumq;, ut assueuerat, offerenti, manum præbuit. Generū fratris indigne ferens albatos & ipsum ministros here, proclamauit, *ὄνι ἀγαθὸν πολυοργανικόν.*

Prædare
bona.

Pependi.

¹³ **P**incipatum uero adeptus, neq; in senatu iactare dubitauit, & patri se & fratri imperium dedisse, illos sibi reddidisse. Neq; in reducenda post diuortium uxore edicere, uocatam eam in puluinar suum: acclamari etiam in amphitheatro epulari die libenter audit, domino & dominæ feliciter. Sed & Capitolino certamine cunctos ingenti cōsensu precantes, ut Palsurium Suram restitueret pulsum olim senatu, ac tunc de oratoribus coronatū: nullo responso dignatus, tacere tantummodo iussit uoce præconis. Pari arrogancia, cum procuratorum suorum nomine formalem dictaret epistolam, sic cœpit: Dominus & deus noster sic fieri iubet: unde institutum posthac, ut ne scripto quidem, ac sermone cuiuscūq; appellaretur aliter. Statuas sibi in Capitolio non nisi aureas & argenteas poni permisit, ac ponderis certi. Ianos, arcusq; cum quadrigis & insignibus triumphorū per regiones urbis, tantos aut tot extruxit, ut cuidam Græce inscriptum arcui sit, *Aream & Caluitium.* Consulatus. *XVII.* cepit, quod ante eum nemo. Ex quibus septem medios continuauit: omnes autem penè titulō tenuis gessit, nec quenq; ultra Calen. Maij. Plures ad Idus usq; Ianuarias. Post autem duos triumphos Germanici cognomine assumpto, Septembrem mensē, & Octobrem ex appellationibus suis Germanicum, Domitianūq; transnominauit: quod altero suscepisset imperium, altero natus esset.

Formalis
epistola.

Transno/
minauit.

¹⁴ **P**er hæc terribilis cunctis & inuisus, tandem oppressus est amicorū, libitorūq; intimorū cōspiratione simul & uxoris. Annum, diemq; ultimū uitæ iam pridē suspectū habebat, horam etiā, nec nō & genus mortis. Adolescentulo Chaldaei cuncta prædixerant. Pater quoq; super cœnam quandā fungis abstinentem palam irriferat, ut ignarum sortis suæ, quod nō ferrum potius timeret. Quare pauidus semper atq; anxius, minimis etiā suspicionibus præter modū commouebatur: ut edicti de excidendis uineis propositi, gratiam facere nō aliam magis

magis re compulsus credatur, quæ quod sparsi libelli cum his uersibus erant,

κῆρ μὲ φάγης ἐπὶ ζῆζαρ ὄμως ἔτι καρποφορήσω

οσορ ἐπιπῶσαι καίσαρι θυομένω.

Eadem formidine oblatum à senatu nouum, & excogitatum honorem, quam omnium talium appetitissimus, recusauit: quo decretum erat, ut quoties gereret consulatum, equites Ro. quibus fors obtigisset, trabeati, & cum hastis militari- bus præcederent eum inter lictores, apparitoresque. Tempore quoque suspecti pe- riculi appropinquante, sollicitior in dies porticum, in quibus spatium consu- uerat parietes, Phengite lapide distinxit: è cuius splendore per imagines quic- quid à tergo fieret, prouideret. Et nec nisi secretò, atque solus plerasque custodias receptis quidem in manu cathenis audiebat, utque domesticis persuaderet, ne bo- no quidem exemplo audendam esse patroni necem. Epaphroditum à libellis, capitali poena condempnauit: quod post destitutionem Nero in adipiscenda morte manu eius adiutus existimabatur.

DEnique Flauium Clementem patrualem suam contemptissimæ inertiam, cuius 15 filios etiam paruulos successores palam destinauerat: & abolito priore nomine, alterum Vespasianum appellari iusserat, alterum Domitianum: repente ex tenuissima suspitione tantum non ipso eius consulatu interemit: quo maxime facto maturauit sibi exitum. Continuis octo mensibus tot fulgura facta, nun- ciataque sunt, ut exclamauerit, feriat iam quem uolet. Tactum de caelo capitolium, templumque Flauia gentis. Item domus Palatina, & cubiculum ipsius, atque etiam è basi statuae triumphalis titulus excussus uel procella in monimentum proximum decidit. Arbor, quæ priuato adhuc Vespasiano euerfa surrexerat: tunc rursus re- pente corruit. Prænestina Fortuna, toto imperij spatio annum nouum comen- danti latam, eandemque semper sortem dare assueta, extremo tristissimam reddi- dit, nec sine sanguinis mentione. Mineruam, quæ superstitiose colebat, somnia- uit excedere sacrario, negantemque ultra se tueri eum posse, quod exarmata esset

Tantum non, p
ppemodum.

Exarmare.

Perinde quæ.

Sciscitatus
est illum.

à Ioue. Nulla tamen re perinde commotus est, quam responso, casuque Asdeta- rionis mathematici. Hunc delatum nec inficiantem iactasse se, quæ prouidisset ex arte, sciscitatus est, quis ipsum maneret exitus: & affirmantem fore, ut breui la- ceraretur à canibus: interfici quidem sine mora, sed ad coarguendam temerita- tem artis, sepeliri quoque accuratissime imperauit. Quod cum fieret, euenit, ut re- pentina tempestate, deiecto funere, semiustum cadaver discerperet canes: idque ei cœnanti à Mimo Latino, qui præteriens forte animaduertent, inter cæteras diei fabulas referretur.

PRidie quæ periret, cum oblatos tuberes seruari iussisset in crastinum, adiecit, si modo uti licuerit. Et conuersus ad proximos, affirmauit fore, ut sequenti die, luna se in aquario cruentaret: factumque aliquod existeret, de quo loquerentur ho- mines per terrarum orbem. At circa mediam noctem ita est exterritus, ut ex strato prosilieret: dehinc mane aruspice ex Germania missum, qui consultus de ful- gure mutationem rerum prædixerat, audiit, condempnauitque: ac dum exulceratam in fronte uerrucam uehementius scalpsit, profluente sanguine, Utinam inquit, haftenus.

hactenus. Tunc horas requirenti, pro quinta, quā metuebat, sexta ex industria nunciata est. His uelut transacto iam periculo latum, festinante inq; ad corporis curam Parthenius cubiculo præpositus cōuertit, nuncians esse, qui magnum nescio quid afferret, nec differendum. Itaq; summotis omnibus, in cubiculum se recepit, atq; ibi occisus est.

Corporis
cura.

17 **D**E insidiarum, cædisq; genere, hæc ferè diuulgata sunt. Cunctantibus con-
spiratis, quando & quomodo, id est, lauante ne an cœnante aggredie-
rentur, Stephanus Domicillæ procurator, & tunc interceptarum pecuniarum
reus, cōsiliū. operamq; obtulit. Ac sinistro brachio uelut agro, lanis, fascijsq;
per aliquot dies ad auertendam suspicionē obuoluto, ad ipsam horam, dolum
interiecit: professusq; conspirationis indicium & ob hoc admissus, legenti tradi-
tum à se libellum, & attonito suffodit inguina. Saucium ac repugnantē adorti
Clodianus Cornicularius, & Maximus Parthenij libertus, & Satorius Decurio
cubiculariorum, & quidam è gladiatorio ludo, uulneribus septem cōtrucidau-
runt. Puer, qui curæ larium cubiculi ex consuetudine assistens interfuit cædi, hoc
amplius narrabat, se iussu à Domitiano ad primum statim uulnus pugionē
puluino subditum porrigere, ac ministros uocare: neq; ad caput quicquā. ex-
cepto capulo, & præterea omnia clausa reperisse: atq; illum interim correpto,
deductoq; ad terram Stephano, colluctatum diu: modo ferrum extorquere,
modo, quanquā laniatis digitis, oculos effodere conatum. Occisus est. XIII.
Calen. Octobris, anno ætatis. XLV. imperij. XV. Cadauer eius populari sanda-
pila per uespillones exportatū, Phyllis nutrix in suburbano suo Latina uia fu-
nerauit: sed reliquias templo Flauix gentis clam intulit: cineribusq; Iulix filix
Titii, quam & ipsa educauerat, commiscuit.

Cōspiratis,
sicut coniu-
ratis,

Cubicularij,

Funerare, p
sepelire.

18 **S**Tatura fuit procera, uultu modesto, ruborisq; pleno, grandibus oculis, ue-
rum acie hebetiore: præterea pulcher ac decens, maxime in iuuenta: & qui-
dem toto corpore, exceptis pedibus: quorū digitos restrictiores habebat: post
ea caluitio quoq; deformis, & obesitate uentris, & crurum gracilitate: quæ tamē
ei ualitudine longa remacuerant. Commendari se uerecundia oris adeo sen-
tiebat: ut apud senatū sic quondam iactauerit, usq; adhuc certe animū meum
probastis, & uultum. Caluitio ita offendebatur, ut in contumeliam suam trahe-
ret, sicut alij ioco, uel iurgio obiectaretur: quibus libello, quem de cura capillorum
ad amicū adidit: etiā illū simul, scq; cōsolans inseruerit. οὐχ ὀρεῖς, καὶ οὐ καλὸς τε
μέγας τε. Eadē remanēt mecū capillorū fata, & forti animo fero comam in ado-
lescentia senescentē. Scias nec gratius quicq; decore, nec breuius.

Usq; adhuc,
p hucusq;.

19 **L**aboris impatiēs, per urbem pedibus nō temere ambulauit. In expeditio-
ne & agmine, equo rarius, lectica assidue uectus est. Armorū nullo, sagitta-
rum uel præcipuo studio tenebat. Centenas uarij generis feras sæpe in Albano
secessu confidentē spectauere pleriq;: atq; etiā ex industria ita quarundā capi-
ta figentē, ut duobus ictibus quasi cornua effingeret. Nonnunq; in pueri pro-
cul stantis, præbetisq; pro scopulo dispanfam dextræ manus palmam, sagittas
tanta arte direxit, ut omnes per interualla digitorū innocuæ euaderent.

Alstificeret

Liberalia

Liberalia studia in initio imperij neglexit: quanquam bibliothecas incendio absumptas impensissime reparare curasset, exemplaribus undique petitis, missisque Alexandriam, qui describerent, emendarentque. Nunquam tamen aut historiae carminibusue cognoscendis operam ullam, aut stilo uel necessario dedit. Praeter commentarios, & acta Tiberij Caesaris nihil lectitabat: epistolas, orationesque & edicta, alieno formabat ingenio. Sermonis tamen nec inelegantis. Dictorum interdum etiam notabilium, uellem, inquit, tam formosus esse, quam Metius sibi uidetur: & cuiusdam caput uarietate capilli subrutulum & incanum, perfusam niuem mulso dixit.

Notabile, in bonam partem.

Conditionem principum miserimam aiebat: quibus de coniuratione comperita non crederetur, nisi occisis. Quoties otium esset, alea se oblectabat, etiam profectis diebus, matutinisque horis, ac lauabat de die, prandeatque ad satiетatem: ut non temere super cenam praeter Martianum malum, & modicam in ampulla potiunculam sumeret. Conuiuabatur frequenter, ac large, sed penes raptim, certe non ultra Solis occasum, nec ut postea comessaretur. Nam ad horam somni nihil aliud quam secreto solus deambulabat.

Comessari. Nihil aliud quam, pro tantummodo.

Libidinis nimiae assiduitatem concubitus uelut exercitationis genus Clinopalem uocabat. Eratque fama quasi concubinas ipse diuelleret, nataratque inter uulgatissimas meretrices. Fratris filiam adhuc uirginem oblatam in matrimonium sibi, cum deuictus Domitiae nuptiis pertinacissime recusasset, non multo post alij collocatam ultro corripit, & quidem uiuo etiam tum Tito, mox patre, ac uiro orbatam ardentissime, palatiumque dilexit, ut etiam causa mortis extiterit coactae conceptum a se abigere.

Indifferenter ferre, pro suisque deceptis.

Occisum eum, populus indifferenter, miles grauissime tulit: statimque eum Diuum appellare conatus, paratus & uisceri, nisi duces defuissent: quod quidem paulo post fecit, ex postularis ad poenam pertinacissimae caedis autoribus. Contra, senatus adeo laetatus est, ut repleta certatim curia non temperaret, quin mortuum contumeliosissimo, atque acerbissimo acclamationum genere laeceret: scalas etiam inferri, clypeosque, & imagines eius coram detrahi, & ibidem solo affligi iuberet: nouissime eradendos ubique titulos, abolendamque omnem memoriam decerneret. Ante paucos quam occideretur menses, Cornix in Capitolio elocuta est. *Ἐστὶ πάντα καλῶς.* Nec defuit qui ostentum sic interpretaretur.

Nuper Tarpeio quae sedit culmine Cornix,
Est bene non potuit dicere, dixit, erit.

Ipsam etiam Domitianum ferunt somniasse gibbam sibi ponere ceruicem auream enatam, pro certoque habuisse beatiorē post se, latiorēque portendi Reip. statum, Sicut sane breui euenit abstinentia, & moderatione insequentium principum.

C. SVETONII TRANQVILLI DVODECIM
CAESARVM FINIS.